

בבית המשפט העליון

בש"פ 3426/23

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

העורר: אסי חוראני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה במ"ת 43996-01-23 מיום 4.4.2023 שניתנה על ידי כב' השופט נ' סילמן

תאריך הישיבה: כ"ו באייר התשפ"ג (17.05.2023)

בשם העורר: עו"ד מאהר תלחמי

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

בפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופט נ' סילמן) במ"ת 43996-01-23 מיום 4.4.2023 בה הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו בת"פ 43886-01-23.

כתב האישום

1. ביום 18.1.2023 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום כנגד העורר. לאחר הגשתו ביקשה המשיבה לאחד אותו עם כתב אישום אחר שהוגש גם הוא לבית המשפט המחוזי בחיפה נגד שני נאשמים נוספים. הבקשה התקבלה וביום 12.2.2023 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום מתוקן (כתב האישום המתוקן מיום 12.2.2023 יכונה להלן: כתב האישום).

כתב האישום מתייחס לתקופה שבה התקיים מבצע "שומר חומות", ובפרט לאירועים שאירעו בחודש מאי 2021 בעיר עכו, והוא כולל שני אישומים המייחסים

לעורר עבירות של מעשה טרור של חבלה חמורה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) וסעיף 37 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016; התפרעות לפי סעיף 152 בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין; שיבוש מהלכי משפט בצוותא לפי סעיף 244 בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין; היזק לרכוש בצוותא לפי סעיף 452 בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין; הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות בצוותא לפי סעיף 275א בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין; וקשירת קשר לפשע לפי סעיף 399(א)(1) לחוק העונשין.

2. האישום הראשון מתייחס לאירועים שאירעו ביום 11.5.2021 בשכונת וולפסון בעכו (להלן: השכונה). לפי עובדות כתב האישום, באותו היום היה העורר בשכונה יחד עם נאשם 2 – סאלח מג'יד (להלן: מג'יד), ועשרות רבות של אנשים שהתקהלו ברחבי השכונה ללא אישור. המתפרעים ידו אבנים וירו זיקוקים לעבר שוטרים שהוזעקו למקום כדי לפזר את ההתפרעות ולשמור על הסדר הציבורי. העורר בעצמו ירה זיקוקים ויידה אבנים לעבר השוטרים, ואף נורה בכדור גומי ברגלו על ידי השוטרים. בגין מעשים אלה הואשם העורר בעבירות של התפרעות והפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות בצוותא.

3. האישום השני מתייחס לאירועים שאירעו ביום המחרת, 12.5.2021, בשעות הערב. על פי המתואר בכתב האישום, במועד זה נעו נאשם 1, מג'יד והעורר בשכונה יחד עם עשרות צעירים, כשהם רעולי פנים וחמושים במקלות ואבנים (כולם או חלקם יכוננו להלן: המתפרעים). המתפרעים ידו אבנים וירו זיקוקים לעבר שוטרים שהוזעקו למקום כדי לשמור על הסדר הציבורי ולסייע לנפגעים בעקבות אירועי האלימות בעיר; והשחיתו רכוש ציבורי. סמוך לשעה 20:21 התאספו המתפרעים בפינת הרחובות דרך הארבעה ויאנוש קורצ'אק וחסמו את נתיבי הנסיעה שם באמצעות רהיטים וחפצים שונים. העורר ויתר הנאשמים נכחו גם הם בקרבת מקום.

באותה עת נסע מור ג'אנושווילי (להלן: המתלונן) במכוניתו שעליה היו תלויים דגלי ישראל (להלן: המכונית). כאשר הגיע לרחוב דרך הארבעה, חלף המתלונן על פני כיכר ברחוב והבחין במתפרעים ובחסימת הדרך. במקביל, המתפרעים זיהו כי המכונית שייכת לאדם יהודי. המתלונן ניסה להימלט מהמתפרעים על ידי נסיעה לאחור. אולם מאחר שמכונית אחרת חסמה את היציאות מהכיכר ומאחר שאחד המתפרעים התקרב למכונית וניסה לפתוח את דלתה, עצר המתלונן את המכונית וניסה להימלט בנסיעה קדימה.

בשלב זה, תוך כדי שהמכונית הייתה בנסיעה בסמוך לכיכר, יידו המתפרעים עשרות אבנים לעברה, ופגעו בה במקומות שונים ובהם השמשה הקדמית. בניסיונו להימלט מהמתפרעים, האיץ המתלונן את מהירות המכונית, בעוד המתפרעים יידו לעברו אבנים נוספות ופגעו בו. כתוצאה מפגיעת האבנים במכונית, איבד המתלונן שליטה עליה והתנגש בחומה בפינת הרחובות.

לאחר שהמכונית נעצרה, עטו עליה עשרות מתפרעים, תוך שהם מיידים אבנים ומשליכים רהיטים וחפצים שונים. העורר, שעמד אף הוא במקום, שלהב את המתפרעים וצעק "יאללה בואו שבאב", והכל מתוך מניע לאומני-אידיאולוגי במטרה לעורר פחד או בהלה בציבור, כשבמעשה היה סיכון ממשי לפגיעה חמורה בגופו של אדם.

בשלב זה יצא המתלונן מהמכונית במטרה לברוח מהמקום, מחשש כי המתפרעים יהרגו אותו. כשיצא מהמכונית, היכו אותו המתפרעים באמצעות אלות עץ ומוטות ברזל, יידו לעברו אבנים וחפצים שונים וכן היכו אותו באמצעות בעיטות ואגרופים. המתלונן הספיק לרוץ מספר מטרים נוספים, אולם אז הפיל אותו אחד המתפרעים בבעיטה לקרקע. בעודו שרוע על הקרקע, ניגשו אליו המתפרעים וחבטו בו מספר רב של פעמים בכל חלקי גופו באמצעות אלות, אבנים ובעיטות. המתפרעים הכו את המתלונן במשך זמן ממושך, ולא הפסיקו לעשות כן גם כשבשלב מסוים החל דם למלא את פניו והוא איבד את הכרתו. המתפרעים חדלו להכות את המתלונן רק לאחר שהגיע למקום השייח' עבאס זכור ודרש מהם לעשות כן.

במקביל לכך, הצית אחד המתפרעים את המכונית, והאש שאחזה בה שרפה אותה כליל. עם הגעת כוחות המשטרה נמלט העורר מהמקום יחד עם יתר המתפרעים.

4. כתוצאה ממעשיהם של העורר ויתר המתפרעים, פונה המתלונן לחדר הלם כשהוא במצב בינוני. המתלונן אושפז למשך שבעה ימים, ונאלץ לעבור שיקום במשך ארבעה וחצי חודשים. כמו כן, כתוצאה מהמעשים סובל המתלונן מפגיעות רגשיות משמעותיות. גם המכונית ניזוקה כתוצאה ממעשיהם של המתפרעים, ומצבה הוגדר כ"אובדן גמור".

5. בהמשך למתואר לעיל, בסמוך לשעה 22:00 קשר העורר קשר עם אדם אחר, והסכים לספק לו בנזין לצורך הצתת עצי דקל שנמצאים בסמוך לתחנת הרכבת בעכו. לשם כך פנה העורר למגייד וביקש כי ישיג עבורו בנזין לצורך ביצוע הצתה. מגייד השיב כי ישיג עבורו את שביקש.

עוד עולה מכתב האישום כי בשלב מסוים באותו הערב שבר העורר, יחד עם אחרים, מספר מצלמות אבטחה של גני ילדים בשכונה באמצעות מקלות ואבנים. כמו כן, יחד עם מגיד שבר העורר מצלמת אבטחה של עיריית עכו ברחוב דרך הארבעה. כל זאת במטרה להכשיל הליך שיפוטי בדרך של העלמת ראיות.

בגין המעשים הללו יוחסו לעורר עבירות של מעשה טרור של חבלה חמורה בכוונה מחמירה, התפרעות, שיבוש מהלכי משפט בצוותא, היזק לרכוש בצוותא, הפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות בצוותא וקשירת קשר לפשע.

הליכים קודמים

6. ביום 14.2.2023 התקיים דיון בבקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים. במסגרת הדיון חלק בא-כוח העורר על המסד העובדתי הלכאורי. באשר לאישום הראשון המתייחס לאירועים שאירעו ביום 11.5.2021, טען בא-כוח העורר כי אין בתיק שום דו"ח פעולה המעיד על כך שביום 11.5.2021 הייתה התפרעות כלשהי בשכונה, כי נזרקו אבנים וכי נורו כדורי גומי על המתפרעים. כן הוא טען כי חומר הראיות כולל שתי שיחות טלפון שניהל העורר ביום 12.5.2021 מהן עולה כי הוא נפצע ביום 11.5.2021 כאשר נורה לעברו כדור גומי בעת שהשתתף בהלוויה בעיר העתיקה. מכך עולה – כך נטען – כי העורר כלל לא נכח בזירת האירועים ביום זה.

באשר לאירועי יום 12.5.2023 ולקשר הנטען של העורר אליהם, טען בא-כוחו כי המשיבה מסתמכת על עדותו של אדהם בשיר (להלן: אדהם), אשר נכח באירועים אלה ונחקר לגביהם. אדהם טען בחקירה כי זיהה את העורר, שהיה רעול פנים, בזירה על פי הקול שלו, כמי שצעק "יאללה בואו שבאב". בהקשר זה טען בא-כוח העורר כי אדהם מסר מספר גרסאות לגבי האירוע, לא נחקר ביחס למידת היכרותו עם העורר ולא נערך לו מסדר זיהוי. כמו כן אדהם לא נשאל כיצד זיהה אדם רעול פנים לפי משפט אחד שאמר. כן חלק בא-כוח העורר על יתר העובדות נושא כתב האישום.

7. בהחלטה מיום 7.3.2023 קבע בית משפט קמא כי עיון בחומר החקירה מוביל למסקנה כי קיימת תשתית לכאורית בעוצמה תקינה לעבירות המיוחסות לעורר. ביחס לאירועים שהתקיימו ביום 11.5.2021, צוין כי מהראיות עולה שהתקיימו מהומות והתפרעויות באותו יום; כי העורר הביע כוונה להשתתף בהן; וכי באותו יום הוא נפגע ברגלו מכדור גומי. כן צוין כי מהראיות עולה שהעורר נכח בזירת האירוע ביום

12.5.2021, יידה אבנים לעבר כוחות משטרה, שבר מצלמות אבטחה כדי למנוע זיהוי של המעורבים בהתפרעויות, יידה אבנים לעבר רכבו של המתלונן לפני ההתנגשות בקיר, הלהיט את המון המתפרעים ואף נראה בקרבת המכונית לאחר ההתנגשות. בית המשפט הדגיש כי גם אם העורר לא לקח חלק במעגל הקרוב של תקיפת המתלונן, הרי גם מי שנכח במעגל השני נתפס לא אחת כשותף ומבצע בצוותא, בוודאי בשלבים מוקדמים כאלה.

בהחלטה נוספת מאותו יום, קבע בית משפט קמא כי יש להפנות את העורר לשירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו, וזאת בעיקר בשל הזמן שחלף מאז קרות האירועים. בית המשפט ציין כי מאז אירועי מבצע "שומר חומות" חלף פרק זמן של כשנה וחצי, במהלכן הוסיף העורר להתגורר בעיר עכו. הראיות הראשוניות ביחס לעורר היו בידי המשיבה כבר במאי 2021, ומאז ועד מועד ההחלטה לא התממש הסיכון עליו היא מצביעה.

8. ביום 3.4.2023 הוגש תסקיר שירות המבחן. שירות המבחן העריך כי קיים אצל העורר סיכון גבוה להישנות התנהגות פוגענית ועוברת חוק בעתיד, וכי אין ביכולתה של חלופת המעצר להציב לו גבולות או להפחית מהסיכון שנשקף ממנו. משכך, שירות המבחן לא המליץ על שחרורו של העורר בתנאים מגבילים ואף לא על מעצרו בפיקוח אלקטרוני. בדיון שהתקיים ביום 4.4.2023 בשאלת מעצרו של העורר עד לתום ההליכים, טען בא-כוח העורר כי חרף ההמלצה השלילית ונוכח חלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, יש להעדיף חלופת מעצר או למצער מעצר בפיקוח אלקטרוני על פני מעצר מאחורי סורג ובריח.

9. לאחר שבחן את טענות הצדדים, המלצות תסקיר שירות המבחן וכתב האישום, קבע בית משפט קמא כי לעת הזו אין מנוס אלא להורות על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים. בית המשפט הוסיף וקבע כי על אף שהעורר טוען כי לא לקח חלק עם ההמון במגע הפיזי במתלונן, התרשמותו היא שהיה לו חלק ממשי בהתקהלות, ואולי אף בהתארגנות ובשלהוב של ההמון. כן קבע בית המשפט כי מעשיו של העורר מקשים לא רק על הקהיית המסוכנות הנשקפת ממנו – בשל הרקע האידיאולוגי הקיים בעבירות של מעשי טרור; אלא גם מקשים לתת בו אמון עקב עבירות של שיבוש מהלכי משפט, לרבות שבירת מצלמות האבטחה והפרעה לשוטר בנסיבות מחמירות.

באשר להמלצות שירות המבחן קבע בית המשפט כי ככלל, מי שמתפרצת אצלו מסוכנות בצורה אימפולסיבית, ייעצר עד לתום ההליכים. כמו כן נקבע כי מאחר שנמצא

שהעורר אינו מציב לעצמו גבולות, הוא לא יישמע לגבולות שיוצבו לו על ידי בית המשפט, ונדמה שאין ביכולתו לעמוד בתנאים לאורך זמן. עוד נקבע כי חלוף הזמן מאז ביצוע המעשים הלכאוריים המיוחסים למשיב, אינו מקהה כשלעצמו את רמת הסיכון הנשקפת ממנו, ואינו מאפשר לתת בו את האמון הבסיסי הנדרש כדי לשקול חלופת מעצר.

בית המשפט התייחס גם למיקום החלופה המוצעת, הנמצאת ביישוב הסמוך לעיר עכו ולכן אינה מתאימה.

לאור כל האמור לעיל, קבע בית המשפט כי אין טעם לבחון את מערך הפיקוח המוצע, והורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים. על החלטה זו הוגש הערר שבפניי.

טענות הצדדים

10. העורר טוען כי בית משפט קמא שגה כשקבע כי קיימת תשתית ראייתית לכאורית בעוצמה תקינה לעבירות המיוחסות לו.

ביחס לאישום הראשון, העורר טוען כי בית המשפט התעלם מהעובדה שאין כל דיווח משטרה לגבי התפרעויות שהתרחשו בשכונה ביום 11.5.2021. כמו כן, לשיטתו, העדות היחידה הקושרת אותו להתפרעות היא העדות של מגיד שמסר מספר גרסאות סותרות ביחס לכך, ולא נמצא סיוע לעדות זו בחומר החקירה. הוא מוסיף כי משיחות הטלפון מיום 12.5.2021 עולה כי ביום 11.5.2021 הוא השתתף בהלוויה, ולא נטל חלק במהומות או בהתפרעויות.

ביחס לאישום השני, נטען כי קביעתו של בית משפט קמא לגבי הראיות לכאורה התקבלה תוך התעלמות מוחלטת מטענותיו של העורר בכל הנוגע לעוצמת הראיות ולמחדלים החמורים בחקירה. לשיטתו של העורר, בית משפט קמא שגה כשקבע כי קיימות ראיות לכאורה לכך שהוא יידה אבנים לעבר המכונית. בהקשר זה ציין העורר כי מעשה זריקת האבנים לעבר המכונית כלל לא מיוחס לו בכתב האישום, וכי המשיבה הצהירה בדיון בבקשת המעצר כי לאחר בחינת חומר החקירה, היא הגיעה למסקנה שלא קיים סיכוי סביר להרשעתו במעשה זריקת אבנים לעבר המכונית, ועל כן היא לא ייחסה לו כל אקט פיזי.

עוד נטען בהקשר זה כי הראיה היחידה הקושרת את העורר לביצוע מעשה הטרור, המסתכם לטענתו בנוכחות במקום ובקריאה "יאללה בואו שבאב", היא עדותו של אדהם במשטרה מיום 16.5.2021. עדות זו סובלת לשיטתו מפגמים מהותיים שבית משפט קמא לא נתן דעתו להם.

העורר מוסיף וטוען כי אין הוא אדם לאומן או גזען, וכי הוא אינו פועל ממניעים כאלה. לפיכך, קביעת בית משפט קמא לפיה קיימות ראיות לכאורה לכך שהוא פעל על פי החלק הכללי של כתב האישום היא שגויה. כן טוען העורר כי בחקירותיו במשטרה הוא העיד שהוא אוהב את מדינת ישראל, וכי במהלך המהומות הוא סייע ליהודים והגן עליהם.

עוד טוען העורר כי בית משפט קמא אמנם התייחס לשיחה הטלפון שהתקיימה ביום 12.5.2021 בינו לבין חברו אברהם (להלן: אברהם) – רב יהודי שאחראי על חניכי המכינה הקדם צבאית המתגוררים בבניין מגוריו של העורר – אך עשה כן בצורה חלקית, תוך הוצאתה מהקשרה. לשיטת העורר, בשיחת הטלפון סיפר העורר לאברהם כי ישנם פרסומים לפיהם מתארגנת קבוצה יהודית שבכוונתה להגיע לעכו לנקום בתושבי העיר הערבים על המעשים מיום 11.5.2021, ובכלל זאת לפגוע בעסקים בבעלות ערבית בעיר העתיקה. העורר הביע בפני אברהם את חששו מפני ההתארגנות היהודית, אם חבריה יחליטו להגיע לשכונה ולתקוף את תושביה. העורר טוען כי הוא ציין בשיחת הטלפון כי יש לערב את המבוגרים האחראיים במטרה להשתלט על הצעירים ולמנוע מעשי אלימות. ליתר ביטחון ביקש העורר מאברהם להוציא תושבים יהודים מהשכונה כדי שלא ייפגעו.

העורר מוסיף כי בית משפט קמא שגה כשהתעלם מהסרטונים המופיעים בתיק החקירה המתעדים את ההתפרעות האלימה של היהודים שהגיעו לשכונה. לשיטתו, המהומות שהתרחשו בשכונה התחוללו לאחר שהשכונה הותקפה על ידי התארגנות של יהודים שהתפרעו ותקפו את תושבי השכונה ואת רכושם.

11. באשר להחלטת בית משפט קמא שלא להורות על שחרורו לחלופת מעצר, טוען העורר כי בית משפט קמא שגה כשקבע כי ישנן ראיות לכאורה לכך שהוא יידה אבנים לעבר רכבו של המתלונן, וכי סביר כי קביעה זו עמדה בלב החלטת בית המשפט שלא להורות על שחרורו לחלופת מעצר. העורר מוסיף כי הוא נעצר רק שנה וחצי לאחר קרות האירועים המתוארים בכתב האישום, ובמהלך תקופה זו הוא המשיך להתגורר בעיר עכו. לטענתו, חלוף הזמן שעבר מקרות האירוע ועד למעצרו, מקהה את המסוכנות הנשקפת

ממנו. הוא מדגיש כי אין הוא אדם אלים ומסוכן, וכי עברו הפלילי מלמד על כך – שכן הרשעותיו הקודמות הן בעבירות רכוש וסמים.

לאור האמור לעיל טוען העורר כי היה על בית המשפט לסטות מהמלצת שירות המבחן ולהורות על שחרורו לחלופת מעצר או לחילופין על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

12. בדיון שהתקיים ביום 17.5.2023 חזר בא-כוח העורר על טענותיו. ראשית, לגבי הראיות לכאורה, ציין בא-כוח העורר כי הוא סבור שבית המשפט קבע בהחלטה שישנן ראיות לכאורה ביחס למעשים שכלל לא יוחסו לעורר בכתב האישום. הוא הדגיש כי בהתייחס לאירועים נושא האישום השני, לא מיוחס לעורר כל אקט פיזי הקשור באירוע, אלא רק שלהוב של המתפרעים באמצעות הקריאה "יאללה בואו שבאב".

בא-כוח העורר התייחס לשתי העדויות מהן עולה לכאורה כי העורר אכן היה במקום וקרא את הקריאה האמורה. העדות הראשונה היא עדותו של אדהם, אשר העיד מלכתחילה בשב"כ כי העורר יידה אבנים. בהמשך, בסתירה לכך, הוא ציין במשטרה רק כי העורר קרא "יאללה בואו שבאב". כמו כן, לגרסתו של אדהם העורר היה רעול פנים כאשר היה במקום. אדהם לא נשאל על אודות ההיכרות המוקדמת שלו עם העורר, או כיצד זיהה אותו רק באמצעות קולו; ואף לא נערך לו מסדר זיהוי (בתמונות או בקול). כן נטען כי עדותו של אדהם ניתנה ביום 16.5.2021 כאשר העורר נעצר רק ביום 29.12.2022. מכך עולה כי היה למשיבה די והותר זמן כדי לברר את כלל הנושאים הללו.

עוד טען בא-כוח העורר כי אמנם אדהם ציין בעדותו שהעורר עמד בסמוך למכוניתו של המתלונן, אך עיון בסרטון מעלה לשיטתו כי העורר אינו מופיע שם. בהקשר זה הוסיף בא-כוח העורר כי אם העורר אכן היה שם – ניתן היה לזהותו בנקל, שכן הוא נפגע יום קודם לכן ברגלו מכדור גומי שנורה לעברו ולכן צלע. עוד נטען כי בסרטון ניתן לזהות את הקולות, ולא ניתן לשמוע בו את הקריאה הנטענת "יאללה בואו שבאב".

13. באשר לעדותו של עד נוסף בשם הייסאם עווד (להלן: עווד) טען בא-כוח העורר כי בחקירותיו טען עווד שהעורר ("אחד שקוראים לו אסי והוא גר בוולפסון") הצטרף אליו ואל אחרים ויידה אבן לעבר המכונית. אולם המשיבה לא ביקשה להסתמך על עדות זו כראייה לכך שהעורר יידה אבן לעבר המכונית, אלא רק כחיזוק לכך שהעורר נכח במקום האירוע. בא-כוח העורר טען כי לא ברור מדוע יש לתת אמון בגרסתו של העד

ביחס לנוכחותו של העורר במקום, אם לא ניתן אמון בדבריו לפיהם העורר יידה אבן לעבר המכוננית.

נוסף על כך התייחס בא-כוח העורר גם לשיחות טלפון שניהל העורר עם אברהם. בשיחות אלה יש לגישתו מידע התומך בטענות העורר. כך, מהשיחות עולה כי העורר – שבבניין בו הוא גר התגוררו משפחות יהודיות – הזהיר מפני התפרעויות שעלולות להתרחש במקום, והמליץ על פינוי המשפחות היהודיות מחשש מפני התפרעות של הצעירים שלא ניתן להרגיע אותם. משיחות הטלפון עם אברהם גם עולה שהעורר הציע להכניס את אחד מילדי המכינה לדירתו ולשמור עליו.

14. בא-כוח העורר התייחס גם ללוחות הזמנים. הוא ציין כי בשעה 21:17 צילם העורר סרטון מגג בניין המגורים שלו ובשעה 21:22 מסר העורר בשיחת טלפון כי הוא נמצא מתחת לבניין מגוריו; ואילו לפי טענת המשיבה בשעה 21:24 הוא כבר הגיע למקום האירוע. בהקשר זה טען בא-כוח העורר כי המשיבה לא בדקה את המרחק בין בניין המגורים של העורר לבין מקום האירוע, מה שמקשה לקבל את המסקנה לפיה הוא הספיק להגיע למקום תוך שתי דקות.

15. לבסוף, התייחס בא-כוח העורר לאפשרות של חלופת מעצר תוך הימנעות ממעצרו של העורר מאחורי סורג ובריח. בהקשר זה נטען כי המשיבה הייתה מודעת לעדותו של אדהם עוד בחודש מאי 2021, וחרף זאת העורר לא נעצר באותו מועד ולא הוגש נגדו כתב אישום. לאורך כל התקופה מאז ועד להגשת כתב האישום בחלוף כשנה וחצי, הוסיף העורר לגור בעיר עכו בלא שהוא סיכן איש. לפיכך לא ברור מדוע כעת נשקפת ממנו מסוכנות ברמה כזאת שאינה מאפשרת את שחרורו לחלופת מעצר. בהתייחס לעברו הפלילי טען בא-כוח העורר כי רוב העבירות שעבר הן עבירות סמים ורכוש, שחלקן התיישנו. מכאן שהעורר אינו אדם אלים, והוא אף העיד כי הוא אוהב את המדינה ואיננו גזען. כך עולה גם משיחות הטלפון שלו עם אברהם.

16. באת-כוח המשיבה טענה מנגד כי דין העורר להידחות. לטענתה, ישנן ראיות לכאורה הקושרות את העורר לכל המיוחס לו בכתב האישום. באת-כוח המשיבה מיקדה את טענותיה באירוע שהתרחש ביום 12.5.2023. לגישתה, ישנן שתי עדויות הקושרות את העורר לזירת האירוע: זו של אדהם וזו של עווד. באשר לשאלה האם העורר יכול היה להגיע מבניין המגורים שלו למקום האירוע תוך פרק הזמן הקצר הנטען, היא ציינה כי אכן אין ראיה בדבר המרחק של הבניין ממקום האירוע, אך ביקשה להגיש צילום אוויר

בו מסומנים מיקום זירת האירוע ובניין המגורים של העורר. לטענתה, מדובר במרחק של שני בנייני מגורים בלבד.

אעיר כבר עתה כי ספק לטעמי אם די בתצלום האוויר כדי להגיע למסקנות ביחס למרחק בין בניין המגורים של העורר לבין מקום האירוע, וביחס לפרק הזמן הנדרש כדי להגיע אל המקום. זאת הן מאחר שהתצלום אינו כולל מרחקים; והן משום שלא ברור ממנו באיזו דרך ניתן להגיע לזירת האירוע, והאם פרק זמן של שתי דקות הוא פרק זמן ריאלי לשם כך.

17. מעבר לאמור, הפנתה באת-כוח המשיבה גם לשיחות טלפון שניהל העורר ביום האירוע. שיחות אלה קושרות לטענתה את העורר לאירוע ומצביעות על נוכחותו בו; וכן מהוות ראיה באשר להלך רוחו של העורר לגבי האירועים. לטענתה, עולה מהשיחות כי העורר משתמש בגוף ראשון רבים לתיאור האירועים בזירת האירוע (למשל – "מה עשינו כאן", "שרפנו את הכל" וכיו"ב).

מעבר לכל אלה, טענה באת-כוח המשיבה כי שקרי העורר וריבוי הגרסאות שלו מהווים סיוע ליתר הראיות. כך למשל, העורר טען – לאחר שהושמעו לו שיחות טלפון בהן הוא השתתף – כי הקול שנשמע בהן, אינו קולו. עוד הוא טען כי מכשיר הטלפון שלו נגנב – ואולם השיחות הושמעו ממכשיר הטלפון הזה, ולעורר לא היו הסברים לכך. הרחקתו של העורר מהאירועים מגיעה – כך נטען – לרמת סיוע.

18. באת-כוח המשיבה התייחסה גם לטענות בא-כוח העורר ביחס לסרטון. לטענתה, רואים בסרטון מהומה של עשרות אנשים ולא יתכן שאפשר היה לזהות בו את העורר. כמו כן, בסרטון נשמעים צעקות, נפצים, רעש וצרחות, ולכן לא ניתן היה גם לשמוע את הקריאות של העורר.

19. בהתייחס לאפשרות להמיר את המעצר מאחורי סורג ובריח בחלופה, טענה באת-כוח המשיבה כי בניגוד למרבית המשתתפים באירוע הליניץ' שהם צעירים, העורר הוא כבן 50, ולכן ניתן לראות בו כ"מבוגר האחראי". לגישתה העורר הוא דמות מרכזית יותר, הוא הניע את האירוע והייתה לו השפעה עליו. לעורר יש עבר פלילי והוא אף ריצה עבודות שירות בסמוך לאירוע נושא כתב האישום. בנוסף, תסקיר שירות המבחן בעניינו קבע כי רמת המסוכנות שלו היא גבוהה, באופן השולל את האפשרות לחלופת מעצר. כן נטען כי גם מעצר בפיקוח אלקטרוני לא יפחית את המסוכנות.

20. בתשובתו התייחס בא-כוח העורר לשיחות הטלפון אליהן הפנתה באת-כוח המשיבה. הוא ציין כי בשיחות הראשונות התייחס העורר אל האירועים ב"גוף שלישי" ולא כמי שלקח בהם חלק בעצמו. רק כשעתיים לאחר האירוע, הוא משתמש בגוף ראשון רבים, "שרפנו" וכיו"ב. בהתייחס לתמונות שצולמו ממכשיר הטלפון של העורר, טען בא-כוחו כי ניתן לראות שהן צולמו מתחת לביתו.

בהתייחס לאירוע הראשון, חזר בא-כוח העורר והפנה לשיחות הטלפון בהן העורר ציין כי הוא נפגע מכדור גומי בהלוויה; וציין שוב כי אין כל אינדיקציה לכך שביום 11.5.2021 היו מהומות בעיר עכו.

דיון והכרעה

21. כדי להכריע בבקשה שלפניי, יש מקום לבחון הן את טענות הצדדים ביחס לקיומן של ראיות לכאורה והן את טענותיהם ביחס לאפשרות להמיר את מעצרו של העורר עד תום ההליכים בחלופה אחרת. שתי השאלות הללו כרוכות זו בזו, שכן בין עוצמתן של הראיות לכאורה לבין האפשרות להמיר את המעצר בחלופה, מתקיים יחס של "מקבילית כוחות" במונח זה שככל שהראיות לכאורה חזקות יותר ועילת המעצר עוצמתית יותר, כך תידרש חלופת מעצר הדוקה יותר; ולהיפך (ראו בש"פ 567/16 מלול נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (1.3.2016); בש"פ 1465/17 נעאמנה נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (26.3.2017)).

לכן, גם אם ימצא כי ישנן ראיות לכאורה הקושרות את העורר למיוחס לו בכתב האישום ברמה המצדיקה את מעצרו, ככל שישתברר כי אלה ראיות שעוצמתן חלשה יחסית, יהיה מקום לשקול ביתר שאת את האפשרות שלא לעצור את העורר מאחורי סורג ובריה.

כפי שאבהיר להלן, אני סבורה כי ישנן ראיות הקושרות לכאורה את העורר למיוחס לו בכתב האישום, אולם ישנה חולשה מסוימת בראיות, בעיקר ככל שהדבר נוגע למידת חלקו באירוע מיום 12.5.2021 ולליניץ' שנעשה במתלונן. חולשה זו בצירוף פרק הזמן הממושך מאוד שחלף ממועד האירועים ועד להגשת כתב האישום – בהם המשיך העורר להתגורר בעיר עכו מבלי שהתממש הסיכון הנשקף ממנו לטענת המשיבה – מצדיקה לטעמי את המרת המעצר מאחורי סורג ובריה בחלופה.

22. בטרם אתייחס לראיות לגופן, אקדים ואדגיש כי האירוע שאירע למתלונן ושתואר בכתב האישום הוא אירוע מזעזע וחמור ביותר. מדובר באירוע אכזרי ואלים של

ליניץ', של המון שהתנפל על המתלונן על לא עוול בכפו, רק בשל העובדה שהוא יהודי, ופגע בו פגיעה חמורה, תוך שאף הרס את מכוניתו. למתלונן נגרמו כתוצאה מכך נזקים פיזיים ונפשיים משמעותיים. אציין בהקשר זה גם כי בא-כוח המתלונן התייצב לדיון בערר, וציין כי אף המתלונן עצמו נמצא בבית המשפט.

יתרה מכך, מעבר לפגיעה הנוראה במתלונן, האירוע אף פגע פגיעה אנושה וכואבת במרקם החיים המשותף בין האוכלוסייה היהודית לאוכלוסייה הערבית – הן בעיר עכו והן במדינת ישראל בכלל. אין ספק, לכן, כי מי שלקח חלק באירוע, פגע במתלונן והיה שותף למעשים הללו – ראוי להיענש במלוא חומרת הדיון.

אולם, הדיון שלפניי מתייחס לעורר ואליו בלבד, ובמסגרת דיון זה יהיה מקום לבחון את שאלת חלקו הלכאורי של העורר באירוע הנפגע, וזאת לצורכי הדיון במעצרו עד תום ההליכים.

ראיות לכאורה

23. מבין הנושאים אליהם מתייחס כתב האישום, האירוע החמור המיוחס לעורר הוא האירוע שהתרחש ביום 12.5.2023. כאמור, מדובר באירוע מחריד ומזעזע, אולם יש לבחון מהו הקשר הנטען של העורר לאירוע זה. ישנם מספר "מעגלים" של משתתפים באירוע – היו כאלה שנכחו בו אך לא לקחו חלק בתקיפה הפיזית, ביניהם ייתכן שהיו מי שעודדו בקריאות את ההמון; היו שנכחו באירוע ולקחו חלק בתקיפה, חלקם יידו אבנים על המכונית ואחרים השתתפו בתקיפה הפיזית במתלונן. כל המשתתפים הללו ראויים לגינוי, אולם החומרה היחסית שיש לייחס למשתתפי כל אחד מה"מעגלים" היא שונה. לכן חשוב לברר מהן הראיות הנוגעות לעורר, ומהו החלק המיוחס לו באירוע הליניץ'.

כאמור, המשיבה אינה טוענת כי העורר עצמו תקף את המתלונן או כי הוא ביצע פעולה פיזית כלשהי במהלך האירוע. הטענה ביחס לעורר נוגעת לכך שהוא היה נוכח במקום ושילהב את ההמון שהשתתף באירוע על ידי כך שצעק להם "יאללה בואו שבאב". לקריאות כאלה – ודאי אם הן השפיעו בפועל על המתפרעים – יש כמובן משמעות רבה באירוע כמו האירוע נושא כתב האישום, וודאי שאין להקל בהן ראש.

24. מהן הראיות לכאורה הקושרות את העורר לקריאות הללו? כאמור, המשיבה מסתמכת על עדותו של אדהם בהקשר זה. עדות זו היא בעייתית מאחר שאדהם עצמו טען שהעורר היה רעול פנים, וכי הוא זיהה אותו לפי קולו וצבע עורו. מובן כי זיהוי כזה הוא

בעל משקל נמוך יותר מאשר זיהוי ממש. לאדהם לא נערך מסדר זיהוי כדי לברר את יכולתו לזהות את העורר; ולא הובהר מהו הרקע להיכרות בין השניים והאם היא מצדיקה את המסקנה כי אדהם יכול היה לזהות את העורר לפי קולו וצבע עורו.

עדות נוספת היא של עווד. עווד טען כי "אסי" היה נוכח במקום. הזיהוי הזה הוא מובהק יותר, אם כי עווד טען בחקירתו כי הוא זיהה את אסי כיוון שהם עמדו קרוב זה לזה, ואסי היה "רק עם מסיכה", דבר שאולי פוגם במידת מה במובהקות הזיהוי. קושי נוסף בעדותו של עווד נובע מכך שהמשיבה לא ביקשה להסתמך על אותו חלק בעדות לפיו העורר יידה אבנים לעבר המכונית, אך כן ביקשה להסתמך על עדותו ביחס לכך שהעורר היה נוכח במקום.

25. למעט עדויות אלה, ביקשה המשיבה להסתמך גם על שיחות הטלפון שקיים העורר – בסמוך לפני האירוע וכן לאחריו. השיחות הללו נועדו לשתי מטרות: הן כדי לשקף את הלך רוחו של העורר ביחס לאירועים; והן כדי לקשור אותו לאירוע וללמד על נוכחותו בו.

בהתייחס להלך רוחו של העורר – מהשיחות אכן עולות מסקנות מכבידות לגבי האופן בו ראה העורר את הדברים והלך רוחו לגביהם. העורר מתאר את מה שהתרחש באירוע, את ה"בערה" ואת הפגיעה ביהודים. הוא משתמש בביטויים כמו "דפקתי את אחותם, שתידפק אחותם"; "אנחנו כותשים אותם, כותשים אותם בכל האזורים" וכיו"ב, שהם ללא ספק ביטויים בעלי ניחוח גזעני ואלים ביותר.

אולם, באשר למסקנה הנוספת אותה מבקשת המשיבה להסיק מהשיחות – לעניין השתתפותו של העורר באירוע, אני סבורה כי היא איננה נובעת באופן חד משמעי מהשיחות. כך, בשיחה שקיים העורר ביום 12.5.2021 בסמוך לשעת האירוע – קרי סמוך ל-30:21 בערב, הוא התייחס לאנשים אחרים שביצעו את השריפה והפגיעה, והשתמש בגוף שלישי כדי לתאר את האירועים, כשאמר "יש גם מישהו נוסף שפגעו בו, פצעו אותו, שרפו לו את הרכב". רק בהמשך הוא עובר לעשות שימוש בגוף ראשון רבים באופן המעיד על הזדהותו עם המעשים. על רקע המכלול, המסקנה לפיה העורר היה שותף במעשי התקיפה הפיזיים (כזכור המשיבה אף לא טוענת זאת), או אף כי הוא ליבה את רוחם של המתפרעים בקריאות עידוד – היא מסקנה אפשרית אך לא הכרחית.

26. תמיכה נוספת בגרסת המשיבה נובעת מהשקרים של העורר ומגורסאות המשתנות שלו. אכן, עניין זה מכביד על העורר ויוכל בבוא העת לחזק את ה"יש" בגרסת המשיבה.

27. מול הראיות התומכות, יש להביא בחשבון גם את הקשיים עליהם הצביע בא-כוח העורר. הקושי הראשון צוין לעיל והוא מתייחס לשאלה האם היה לעורר די זמן להגיע מביתו אל מקום האירוע ולקחת בו חלק באופן המתואר בכתב האישום תוך פרק זמן של שתי דקות. כפי שהובהר לעיל, לקושי זה לא ניתן מענה ברור על ידי המשיבה.

קושי נוסף נוגע להלך הרוח של העורר. בהקשר זה יש להביא בחשבון שיחד עם הדברים הקשים שנאמרו על ידיו בשיחות שנזכרו לעיל, הוא גם אמר בשיחת טלפון אחרת, לאברהם, כי מי שעלול להתפרע הם הצעירים, שאי אפשר להרגיע אותם, ש"אני לא אתן שיעשו", וגם "אם יקרה משהו – מה נעשה?". נוסף על כך יש לציין את הדאגה שהביע העורר לאחד מהצעירים היהודים מהמכינה הקדם צבאית עליה אחראי אברהם, שהיה לכוד בעת האירועים בדירה בבניין בו מתגורר העורר. בשיחת טלפון מיום 12.5.2021 בסמוך לשעה 21:30 נרתם העורר להגן על אותו הצעיר למען אברהם. גם בשיחת טלפון בין העורר לאברהם בבוקר שאחרי האירוע, ביום 13.5.2021, הביע העורר דאגה למצבו של הנער; סיפר כי הגן עליו; ואף אמר כי ניסה להרגיע את האנשים "אך אמרו לו לשתוק" (ראו תמלול שיחה משעה 09:55).

28. המסקנה הנובעת ממכלול האמור לעיל הוא כי המשיבה הציגה ראיות שדי בהן כדי לעמוד ברף של ראיות לכאורה הקושרות את העורר לחלקו באירוע מיום 12.5.2023, חלק הקשור בנוכחות במקום האירוע ובעידוד המתפרעים. יחד עם זאת, ישנם גם קשיים ראייתיים עליהם יהיה על המשיבה להתגבר בשלב הדיון לגופו, כדי להוכיח כי העורר אכן היה במקום; וכי הוא קרא את הקריאות שיוחסו לו.

עוד יצוין כי ישנן ראיות לכאורה ברמה מספקת גם ביחס לאירועים הנוספים המיוחסים לעורר בכתב האישום. יחד עם זאת ביחס לאירוע מיום 11.5.2023, יהיה על המשיבה להתגבר על הקשיים הנובעים מטענת העורר לפיה לא קיים דו"ח פעולה של המשטרה על אודות אירוע של התפרעות בשכונה במועד זה; ומכך שהעורר עצמו מספר בשיחות טלפון שהוא נפגע ברגלו מכדור גומי בהלוויה בה נכח באותו המועד. כן ישנן ראיות לכאורה הקושרות את העורר לביצוע ההצתה ולגרימת נזק למצלמות האבטחה.

29. כזכור, לאחר שקבע בית משפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה הקושרות את העורר למיוחס לו, הוא הפנה אותו לשירות המבחן להכנת תסקיר בעניינו. התסקיר מיום 3.4.2023 מתייחס לרקע האישי של העורר. מצוין בו כי לחובת העורר הרשעות רבות בין השנים 1987-2021 בגין עבירות בתחום הסמים, הרכוש, האלימות ועוד; וכי בגין הרשעותיו הוא ריצה מספר עונשי מאסר ממושכים, האחרון בהם בשנת 2005. כמו כן, בשנת 2021 הורשע העורר ונידון למאסר בעבודות שירות למשך חמישה חודשים, אותו הוא לא השלים בשל מעצרו בתיק זה.

בתסקיר שירות המבחן צוין עוד כי העורר מתקשה בזיהוי מצבי סיכון עבורו, וכי הוא חסר מודעות לקיומם של קווי אישיות תוקפניים והרסניים. שירות המבחן העריך כי העורר חסר גבולות התנהגות פנימיים, נעדר בשלות רגשית ובעל נטייה לאימפולסיביות וקושי בוויסות הדחפים. כן צוין כי הוא מתקשה לדחות סיפוקים מיידים ולרסן את עצמו. לאור האמור העריך שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון גבוהה לביצוע עבירות אלימות אשר אם יישנו – רמת חומרתן תהיה בינונית-גבוהה.

בהתייחס לאפשרות של חלופת מעצר, בחן שירות המבחן את החלופה שהוצעה, בבית אמה של גרושתו של העורר בכפר ג'דידה. שירות המבחן נפגש עם המפקחים שהוצעו על ידיו – אם גרושתו, בתו, חתנו, גיסו ואחותו. לא נטען לגבי מי מהם כי יש לו עבר פלילי. שירות המבחן התרשם כי כל המפקחים מבטאים יחס מגונן כלפי העורר באשר לדפוסים הבעייתיים שלו והתנהגותו השולית. צוין כי הדבר מעלה ספק ביחס ליכולתם לזהות מאפיינים בעלי פוטנציאל סיכון בהתנהלותו ולהציב לו גבולות ברורים, וכך לצמצם את הסיכון הגבוה הנשקף ממנו. לכן שירות המבחן לא המליץ על שחרורו לחלופת ממעצר. מטעמים אלה לא המליץ שירות המבחן גם על האפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני.

30. כפי שצוין לעיל, לאחר שקיבל את תסקיר שירות המבחן, קבע בית המשפט בהחלטתו מיום 4.4.2023, כי "בהינתן רף האישום, העבר, ההמלצות השליליות וקווי האישיות המתוארים עם רמת הסיכון המתוארת, ברי כי אין טעם לבחון את מערך הפיקוח". משכך הוא הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

31. לא בלי התלבטות, אני סבורה כי יש מקום להתערב במסקנה זו של בית המשפט. העורר הוא אדם בן 51. אף שיוחסו לו בעבר גם מספר עבירות אלימות, לא יוחסה לו במשך כל שנות העבר עבירה או מעשים הכרוכים בגזענות. יתרה מכך וזה העיקר:

העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום התבצעו כשנה וחצי לפני המועד בו הוא נעצר. בכל אותה תקופה הוסיף העורר לחיות בעיר עכו, בלא שנטען כי פעל באופן שסיכן את זולתו או נקט באלימות, ואף לא כי התבטא בצורה גזענית.

בהקשר זה יש להדגיש כי על אף שעדותו של אדהם ביחס לחלקו של העורר באירוע מיום 12.5.2023 הייתה בפני המשיבה עוד מאז 16.5.2021, המשיבה לא מצאה לנכון לעצור את העורר ולהגיש נגדו כתב אישום במשך שנה וחצי. אילו הייתה המשיבה סבורה כי אכן נשקפת מהעורר סכנה חמורה וברורה, חזקה עליה כי הייתה עוצרת אותו בסמוך למועד זה, או למצער מסיימת את החקירה לגבי מעורבותו כבר אז. העובדה שהמשיבה עצמה לא פעלה במשך פרק זמן ממושך מאוד של 18 חודשים, היא בעלת משקל רב לטעמי עת נשקלת האפשרות להעביר את העורר לחלופה שאיננה מעצר מאחורי סורג ובריח.

זאת ועוד – פרק הזמן הארוך והמשמעותי שחלף כאשר העורר משוחרר ללא כל תנאי (וכאמור אף מבלי שהוגש נגדו כתב אישום), מהווה אינדיקציה טובה וממשית לכך שהסיכון הנשקף ממנו הוא כזה שניתן להתגבר עליו או למצער לצמצמו עד מאוד באמצעות חלופת מעצר מתאימה. המציאות בהקשר זה מביאה למסקנה שונה במידת-מה מזו של שירות המבחן, וגם לכך יש לתת משקל.

עוד אציין כי על פני הדברים, העורר הציע חלופת מעצר במקום שאיננו בתוך העיר עכו (מקום שמרוחק מהעיר לטענתו מרחק של כ-11 ק"מ), וכן הציע מספר מפקחים אפשריים אשר לא נטען ביחס לאף אחד מהם כי יש לו עבר פלילי. העובדה שחלק מהמפקחים תומכים בגישת העורר לפיה הוא אדם חיובי שמערכת היחסים שלו עם שכניו היהודיים הייתה תקינה – איננה פוסלת אותם מיניה וביה מלהיות מפקחים אפקטיביים.

32. לכן, אני מקבלת את הערר במובן זה שהדיון יוחזר לבית המשפט המחוזי על מנת שיבחן בעצמו את מערך הפיקוח שהוצע על ידי העורר. לאחר בחינה זו יקבל בית המשפט החלטה ביחס למכלול התנאים הנדרשים לצורך מעצרו של העורר בתנאים של פיקוח אלקטרוני באופן שיצמצם במידה מרבית את הסיכונים הנשקפים מהעורר, וייתן את ההוראות הנדרשות לכך על פי שיקול דעתו.

ניתנה היום, א' בסיון התשפ"ג (21.5.2023).

ש ו פ ט ת

מרכז מידע, טל' 077-2703333 *3852 ; אתר אינטרנט, <https://supreme.court.gov.il> שר 23034260_P02.docx